

RIIGIKANTSELEI

Liisa-Ly Pakosta
Justiitsministeerium

Meie: 02.09.2024
nr 7-2/24-01201-2

Vastus

Austatud justiits-ja digiminister

Edastame Riigikantselei mõtted ja ettepanekud bürokraatia vähendamiseks nii avalikus kui ka erasektoris.

1. Kiirendada Riigi koosloome keskkonna valmimist, mis lihtsustab ja kiirendab eelnõude koostamist, kuid muudaks bürokraatiavabamaks ka muud koosloomet nõudvad tegevused. Pärast koosloome keskkonna kasutusele võtmist muutub ka osa HÕNTEst ebavajalikuks. Näiteks HÕNTE § 29 lõige 2 sätestab viitamise nõuded ning muutuks siis sellisel kujul ebavajalikuks, kuna (1) on juba sätte sõnastusest tulenevalt soovituslik näidis, mida ei pea õigusaktis reguleerima; (2) HÕNTE § 51, mis reguleerib määruse eelnõu põhinõudeid, järgi ei kohaldu soovituslik näidis määrustele ja neid võib justkui teistmoodi sõnastada. Selline eristamine ei ole otstarbekas ning tekitab põhjendamatut normitehnilist tööd.

2. Kaardistada erinevatest õigusaktidest tulenevad nõuded, mis ei ole soovitud regulatsiooni toimimiseks otseselt hädavajalikud. Lisanduva haldus- ja töökoormuse ja nende vajalikkuse peab põhjalikult läbi mõtlema juba eelnõu koostamise etapis.

3. Erinevate loaprotseduuride puhul peaks otsustama, kas osa lubade puhul piisab teavitusmenetlusest ning pistelisest järelevalvest selle üle. Tasakaalustamiseks saab olla teavitusmenetluse avalikustatus. Näiteks lihtsustada andmete kasutamist poliitikakujundamise otsuse tegemisel. Siseriiklikult on see reguleeritud IKS §-s 6, mille kohaselt peab isikuandmeid sisaldavate registriandmete töötlemiseks läbima keerulise kooskõlastamisprotseduuri ka juhul, kui isikuandmeid kasutatakse vaid eri andmestike seostamiseks ja tulemuseks on isikutega mitteseostatavad statistilised andmed. Probleemi lahenduseks on IKS § 6 muutmine ja seeläbi protsessi lihtsustamine.

4. Riigisekretäri juures tegutseva andmepõhise otsustustoe juhtgrupi juures (osalevad nii JuMi kui ka MKMi esindajad) on tehtud võimalusi kaardistav ja lahendust pakkuv analüüs ning välja pakutud seaduseelnõu ning seletuskirja sõnastused. Muudatus lihtsustaks andmete kasutust ning sellega seonduvad riskid maandatakse teiste meetmetega (nt pseudonüümimine, kontrollitud andmetöötluskeskkond jms). Lahendusega on nõus olnud nii JuM, MKM kui AKI. JuM on lubanud vastava muudatuseelnõu koostada ning viia see aasta lõpuks avalikule kooskõlastusringile. Kuna tehtud on üsna palju ja põhjalikku eeltööd, siis võib see meede olla suhteliselt kiiresti elluviidav.

5. Bürokratia süsteemseks vähendamiseks võiks kaaluda ka uudseid lahendusi ja meetoodikaid. Nt *Sludge Audit*'id, mida on mitmetes riikides asutud läbi viima. Kui nt juba kasutusele võetud *Nudge* on müks/nügimine, et inimene midagi teeks, siis *Sludge* (Eesti käitumisteadlased on kasutanud tõlget „mülgas“) keskendub selle tuvastamisele, mis on tarbetu, frustreeriv ja koormav. See takistab inimest midagi tegemast, aeglustab protsessi, ajab asjad liiga segaseks. OECD/OPSI toel [piloteeriti](#) selliseid auditeid hiljuti mitmes riigis. Austraalia New South Wales pakkus selleks välja ka [meetoodika](#). Millekski kuluvale ajale ja rahale lisaks hõlmab see lähenemine ka psühholoogilist ning emotsionaalset kulu.

6. Andmete riskasutuse ja neile ligipääsu tagamine tuleks üle vaadata, mis aitaks vältida olukorda, kus riik küsib andmeid mitme erineva formaadi kaudu. Näiteks Statistikaameti tööjõuuuring sisaldab palju ministriumidele oma ülesannete täitmiseks vajalikku infot, aga osapooled otse andmetele ligi ei pääse. Laiemalt poliitika kujundajad ei pääse ligi üksteise headele töölaudadele ja andmetele. Näiteks MKMi tööturu pool ei pääse ligi HTMi Töötukassa andmetele. See tekitab juurde tarbetut lisatööd, selleks, et infot saada, tuleb andmeid küsida.

7. Välisvahendite täitmise ülevaadete puhul vajavad ühtlustamist erinevused lähenemistes meetoodikatele. Väljamakse prognooside esitamisel toetuse saajate poolt võiks rohkem kasutada eelmiste perioodidele tuginevaid mudeleid, mitte küsida neid iga TATi või projekti elluviija käest.

8. Tuleks kaaluda, kas on võimalik võtta rohkem välisvahendite broneeringuid üles. Eelmisel programmiperioodil selline praktika eksisteeris, aga nagu eelmise aasta lõpp näitas, siis ikkagi ESFi puhul mitte piisavalt.

Riigikantselei kontaktisikuks bürokratia vähendamise teemal on strateegiabüroo nõunik Kätlin-Chris Kruusmaa (5624 3373, katlin-chris.kruusmaa@riigikantselei.ee)

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)
Taimar Peterkop
Riigisekretär

Kätlin-Chris Kruusmaa
katlin-chris.kruusmaa@riigikantselei.ee